

Jedna (vraj) slušná reakcia na nepodpísanú poznámku

Pred niekoľkými mesiacmi som sa po dlhom zaváhaní rozhodol niektorým prispievateľom do odborného časopisu Mineralia Slovaca a do jeho prílohy Geovestník pripomenúť, že do redakcie posielajú aj rukopisy s rovnakými alebo približne rovnakými jazykovými, ba ešte častejšie – čo je ťažko pochopiteľné – terminologickými nedostatkami. Vyzerá to tak, že si svoje už redakčne upravené príspevky pozorne nečítajú a pokračujú v tom, že to za nich opakovane (aj desaťročia, a to nepreháňam) musí naprávať niekto iný. Kde-tu sa nájde aj príspevok, že ho treba prerobiť úplne nanovo, lebo nemá ani hlavu, ani päťu (na to ešte nepovedal ani slovo nik).

Niektorí prispievatelia na moje poznámky nereagovali, ved to som ani nechcel, iní tvrdo a hrdo redakčným pracovníčkam viacerými komunikačnými cestami (aj modernými) oznamovali, ako im jazykový redaktor kaličí ich výsostne odborné, ba vedecké texty, a jeden autor (hoci autorov príspevku bolo v tom prípade viac) sa dokonca pod reakciu veľmi zreteľne podpísal (aj keď ju – na jeho šťastie – publikovať nežiadal). Dotknutému autorovi som ešte predtým dobromyseľne a bez akéhokoľvek zlého úmyslu napísal päť nasledujúcich poznámok.

„1. Autori – nie prvý raz – píšú *Lúčanská Malá Fatra*, hoci nič také na Slovensku nie je. Kodifikácia žiada používať názvy typu **Ďumbierske Tatry**, nie *Ďumbierske Nízke Tatry*, **Krivánska Fatra**, nie *Krivánska Malá Fatra* atď.“

Reagujúci autor odpovedal: „a) Geografická komunita na čele s E. Mazúrom vytvorila slovenské názvy pohorí. Zrušila Západné Tatry, Východné Tatry a Belanské Tatry.“ Moja odpoveď: „Nie som odborník ani veľký milovník Tatier, ale **Západné Tatry** a **Východné Tatry** som reagujúcemu autorovi ochotný na príslušnej mape (v teréne nie) kedykoľvek ukázať, lebo tam naozaj sú. S *Belanskými Tatrami* to bude naozaj horšie, lebo my Slováci už dlhé desaťročia poznáme iba **Belianske Tatry** a za každého, kto to v rámci zákonitostí spisovnej slovenčiny nepochopil, sa náramne hanbíme...“

Na ďalšie – tzv. logické argumenty – sebavedomého autora odpovedám všeobecne známym (dúfajme, že aj vedcom) konštatovaním, že vlastné mená (propriá), a geografické názvy nimi naozaj sú, majú v prvom rade identifikačnú funkciu, môžu sa meniť, lenže iba oficiálnou kodifikáciou, čo sa prejaví aj na oficiálnom dokumente, ale nie podľa nejakého náhodného – aj keď múdreho – chodca. Inak by to viedlo k chaosu. Zrozumiteľnejšie povedané: **Ján Prtelka** je **Jánom Prtelkom** až do chvíle, keď sa oficiálne (úradne) premenuje napr. na **Jozefa Polovzdelaného**, a to sa musí zachytiť na oficiálnom dokumente (napr. aj v občianskom preukaze alebo v dačovom podobnom). Argumentácia turistickými sprievodcami, ktorú vytasil protestujúci autor, má asi takú silu ako názvy lyžiarskych stredísk, ktoré nám v zime ukazuje televízia. Pravda, vyjadriť nesúhlas s kodifikáciou, vyčítavať jej chyby či nelogickosť možno, ale až do príslušnej vedomej a oficiálnej zmeny sa musí rešpektovať.

Druhá moja pripomienka je z odborného hľadiska zo všetkých najdôležitejšia. Znie takto: „2. Anglický termín je **fluid**, ale jeho slovenský ekvivalent **fluidum**. Používať jednu aj druhú podobu v slovenskom odbornom texte (čo robia najmenej piati slovenskí geológovia) je terminologický zločin. Autori sledovaného rukopisu majú v texte spojenie za *spoluúčinku fluidov*, čo predpokladá základný gramatický tvar *fluid* (v slovenčine nie je), a na konci príspevku spojenie

fluidá, čo predpokladá základný tvar **fluidum**. A to druhé je v poriadku. Tak (autori) nepripustne miešajú gramatické mikrosystémy, lebo *fluid* – keby taký termín v slovenčine bol – by sa skloňoval podľa vzoru *dub*, ale **fluidum** sa skloňuje podľa vzoru *mesto*. Neškolím autorov, ale čudujem sa.“ A naozaj veľmi.

Áká bola autorova odpoveď? Verte, neverte – nijaká! Pochopil to? Vie, o čo ide?

3. moja poznámka: „Oficiálny termín je **klinozoisit**, nie *klinozoizit*, je **zoisit**, nie *zoizit*, je **magneziohorblend**, nie *magneziohorblend* (pri obr. 10 je správna podoba). Vie autor o tom, že jestvuje nejaká kodifikácia, že sú **Slovenské názvy minerálov** (Ozdín a Uher) a že predtým boli **Slovenské názvy minerálov** od Koděru et al. A tie nevymysleli lingvisti, ale sú dielom spomenutých odborníkov a v odbornej literatúre sa majú, ba musia rešpektovať.

Autorova reakcia bola aj v tomto prípade nulová.

4. moja poznámka: „**Matrix** je oddávna ten, nie tá a skloňuje sa pravidelne podľa vzoru *dub*. Vôbec to nie je novinka. Je to len dôsledok toho, že autori „prelievajú“ chyby z jedného nanič textu do druhého. V rukopise je spojenie „...*zodpovedajú v matrix horiny*“, ale malo byť „**v matrixe horniny**“. Z bežnej jazykovej aj z odbornej literatúry je to známe, lenže autori sa v mene odbornosti spoliehajú radšej na slangom pozliepané texty (a tých je neúrekom). Aj na túto poznámku zabudol protestujúci autor odpovedať.

Moja 5. poznámka je čisto jazyková: „Sloveso *doprevádzať* nie je v slovenčine spisovné už najmenej polstoročie, ale v textoch geológov (nielen ich) sa presypáva z textu do textu (je aj v rukopise, na ktorý reagujem). Správne je **sprevádzať**. Je prirodzené, že **sprevádzať** nie je termín, ale bežné korektné slovenské sloveso, čo by mal vedieť každý absolvent základnej školy.“

A myslíme si, že to protestujúci autor uznal? Nenapísal o tom ani ň.

Moja všeobecná záverečná poznámka podčiarkuje, že by sa nad obsahom môjho textu (naozaj nepodpísaného, lebo som nemal záujem byť publikačne „činný“ za každú cenu, aj takých býva dosť) mali autori (napísal som aj iným) v záujme dobrej veci a naozajstnej vedy zamyslieť. Stav je totiž taký, že aj autorovi opravíme 999 chýb (čo je zrejma hyperbola) správne, no v jednom prípade nie najlepšie alebo aj – a to sa stáva dosť často – dokonca zle, hneď je oheň na streche a autor je „odborník, akého ešte Slovensko – dnes by som už módne spomenul aj Európu – nevidelo.“

Autor zrejme nevie, že nie je na svete sám a jediný, a tak na moje poznámky zareagoval absolútne nepochopiteľne takto:

„**Tá predposledná veta v danom texte ma osobne uráža. Ja som sa nikdy nepovažoval „za odborníka, akého ešte Slovensko nevidelo“. Mám len svoj názor. A žiadny z mojich čiastkových odborných názorov (a bolo ich dosť v tých vyše 200 publikáciách) doteraz nikto slovne ani písomne nevyvrátil.**“

A ja sa úplne na záver pýtam: A bola o tom vôbec reč?

Pavol Kušnír